

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 697. Legatum particulare quotuplex & qualiter singulæ species valeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

*Quaest. 697. Legatum particulare quo-
plex, & qualiter singulae species
valeant.*

I. R. Esp. Legata ex modo relinquendi sunt varia. Primò namque alia sunt conditionata, qua nimirum fiunt seu relinquuntur non nisi sub certa conditione de praterito presente, vel futuro, & quidem si conditio de praterito vel presente verificata sit, legatum per omnia censetur absolutum, statimque à morte testatoris & adita hereditate solvendum. Si verò conditio est de futuro (quae constituit legatum propriè conditionatum) etiam honesta & possibilis, legatum non debetur, nec peti potest, adeoque nihil juris acquiritur legatario pendente conditione, ita ut, si is moriatur, etiam post mortem testatoris & aditam hereditatem, nihil ad ejus heredes transmittatur, sed legatum omnino extinguitur. Est autem triplex genus conditionum futurarum, dum alia sunt purè potestativa, nimirum quae sunt in potestate solius legatarii. Alia purè casuales, quae nullatenus pendunt ab illius voluntate & potestate: ut si navis ex India advenerit: si supervixerit annos pubertatis. Alia sunt mixtae, quae partim dependent, partim non dependent à legatarii voluntate: ut si duxerit Titium in uxorem. Alia sunt absoluta seu pura. & haec sunt talia vel in sensu latiore, quae nimirum relinquuntur absque omni conditione in futurum. Alia in sensu strictiore, quae insuper sine adjecto tempore, modo, causa fiunt simpliciter. Hinc secundò alia sunt & dicuntur legata in diem. §. 2. *Inst. de V. O.* dum testator facit legatum tradendum certo post mortem suam elapso tempore. v. g. post biennium. & tunc statim à morte testatoris, etiam statuto tempore nondum elapso, acquiritur jus legatario quod transmittere potest ad suos heredes. de Lugo. *de f. & f. Tom. 2. d. 24. n. 242.* ita tamen ut jus dominii non nisi post tempus illud statutum elapsum perveniat ad heredes illius. Unde etiam, si legatarius moriatur post mortem testatoris ante diem certum traditioni destinatum. v. g. ante festum S. Joannis, debetur legatum heredibus legatarii ante dictum diem, non tamen solvendum ante dictum diem. *L. 5. & 21. ff. quand. dies. legati cedat.* cum cedere diem solvendi aliud non sit, quam incipere obligationem, licet executio mandati non statim debeat. Nihil tamen vetat, quò minus haeres gravatus ante dictum diem, etiam legatario invito possit solvere legatum ejusque dominium in eum transferre, quia illa dilatio solutionis conceditur solum in favorem heredis. Quòd si tamen fiat legatum in diem incertum, seu quae potest non venire. v. g. dum legatarius factus fuerit Sacerdos, vel annos pubertatis attigerit, vel etiam haeres jubeatur solvere legatum Titio die, quo morietur haeres; quia potest haeres non mori vivente Titio. legata istiusmodi facta in diem incertum sunt purè conditionata; adedque nihil juris ad legatarium aut ejus heredes transferunt ante eventum conditionis, & ea non eveniente, evanescent legatum. de Lugo. *l. c.*

2. Tertiò alia sunt & dicuntur legata sub seu ex certa causa dum nimirum testator exprimit finem seu causam tam prateritam quam presentem. v. g. quia Titius negotia mea fideliter gessit: vel quia pauper est. *Molin. de f. & f. Tom. 2. d. 209. n. 1.* cum communi. *Arg. L. 17. & 72. §. falsam. ff. de condit. & demonstr.* quae tamen causa, si non subsistat, valet tamen legatum, nisi expressè vel saltem praesumptivè constet, idque haeres gravatus sufficienter probet, testatorem hoc, quod ex tali causa

legavit, legatum non fuisse, si scivisset, causam non subsistere. *Gomes. Tom. 1. var. resol. c. 12. n. 66. Molin. l. c. num. 8. juxta claros textus, §. 21. Inst. de legat. & cit. ll. 17. & 72. L. 1. §. fin. c. de falsa caus. adject.* Secus tamen est, ubi error testatoris versatur circa substantiam personae legatarii. v. g. si falsò putet eum esse filium suum vel fratrem; tunc enim absque omni probatione praesumitur, testatorem legatum non fuisse, si errorem agnovisset. *Arg. L. 4. & 9. pr. ff. de hered. instit. L. 5. c. h. t.*

3. Quartò alia sunt & dicuntur legata cum demonstratione. dum testator circa rem, quam, vel circa personam, cui legat, circumstantiam aliquam, signum vel accidens exprimit, unde res vel persona dignoscatur & ab aliis distinguatur. v. g. lego 100. illa, quae in ista cista mea jacet; vel quae Titius mihi debet. Lego mille nepri meo juniori, vel quae conjugata est, valentque istiusmodi legata, si res illa exister, & de persona illa, cui factum legatum, constet, etsi erratum in demonstratione & circumstantia. v. g. dum dixit: Lego servum meum Sty-chum coquum, quem putabat esse coquum, etsi is talis non sit. Lego nepri meo conjugatae (intellige, dum non habet nisi unicam neptem) etsi ea conjugata non sit, juxta §. 30. *Inst. de legat. L. 17. ff. de condit. & demonstr.* Secus tamen est, & non valet legatum, si res, quae demonstratur, omnino non exister. v. g. dum testator dixit: Lego 100. quae in ista cista sunt, dum in illa nihil inveniatur. Lego 100. quos mihi debet Titius, is autem ei nihil debeat. *L. 1. §. 7. ff. de dote preleg. L. 75. ff. de legat. 1.* Si tamen in loco demonstrato non sit tota summa, sed solum pars illius, quò ad hanc valebit legatum. *L. 108. §. 10. ff. de legat. 1.* Ita de Lugo. *de f. & f. p. 2. d. 24. num. 255.* cum *Molin. l. c. d. 111.* & aliis, nisi tamen, ut iidem, constet testatorem non alligasse intentionem suam ad illum locum, sed voluisse solvi, etsi in eo loco dicta summa non reperiretur; tunc enim standum huic voluntati. Limitant tamen etiam Jurista apud de Lugo. *l. c. n. 2, 6.* iis inhaerentem hanc doctrinam; ut nimirum non valeat, & solvendum non sit legatum, si demonstratio & legatum continentur in eadem oratione, dicente testatore: lego 100. aureos, quos habeo in tali cista. Secus seu valeat legatum, si illud & demonstratio continentur in diversis orationibus, dicente testatore: lego 100. aureos, & volo, ut solvantur ex illis, quos habeo in tali cista. Si verò in demonstratione erratum circa substantiam personae dicendo: lego nepri meo conjugatae, dum persona demonstrata per circumstantiam conjugatae non est ejus neptis: vel huic mihi praesenti fratri meo, quem erroneè putat esse suum fratrem, lego 100. legatum non valet. secus, si persona constet, & solum erretur circa qualitatem, dicendo v. g. lego 100. Titio, qui habet praedium vicinum praedio meo, cum is non habeat praedium vicinum. de Lugo. *l. c. n. 257 & 258.* quem vide.

4. Quintò alia sunt & dicuntur legata ex modo; dum testator legat aliquid cum certo aliquo gravamine, vel moderamine in futurum. v. g. dicendo: Lego 100. florenos, ita tamen; ut Titius singulis annis det unum pauperibus; vel hoc aut illud faciat. hoc legatum, etsi valde affine sit legato conditionato, ab eotamen differt in hoc, quòd illud suspendatur usque ad purificationem conditionis, indeque evanescat, si ante conditionis impletionem legatarius moriatur juxta dicta paulò ante & *Glossam. inc. verum de condition. apposit.* Legatum verò sub modo

statim valeat, & transmittatur cum onere ad legatarii hæredes, si per hos aequè ac per legatarium impleri potest modus. Arg. L. 1. 2. § 3. c. de donat. que sub mod. Gl. cit. Molin. l. c. d. 208. de Lugn. l. c. d. 24. num. 245. Reiffent. b. t. num. 656. cum communi. Soletque modus ordinariè exprimi per particulam *ut*. sicut conditio per particulam *si*, causa per *quia*. his tamen non obstante, quòd testator faciens legatum, quandoque utatur verbo *conditio*, dicendo v. g. *Lego Titio bis mille hac conditione*, ut Cajo præstet alimenta. Arg. *cu. c. verum*. junctâ Gl. Reiffent. l. c. Non tamen ita in hærendum verbis testatoris ad dignoscendum, an legatum sit conditionatum, an modale, quin potius attendenda sit ejus intentio, utpote prævalens verbis. Sic, dum dicit testator: *Lego 100. ut*, vel ea conditione, ut hoc faciat: non est proprie conditionale legatum, sed modale; quia non intendit testator, ut fiat, antequam habeatur legatum, sed potius postea. quòd ipsum quandoque constat ex qualitate rei, quæ non potest ante fieri; ut, si dicat: *lego mille*, ut, vel si ex iis mihi facias sepulchrum; *lego domum*, ut non alienes. ita de Lugo. l. c. num. 246. idem dicens, dum adhibetur particula *dummodo*; quòd ea quandoque modum, quandoque veram conditionem importet. ac proinde attendendum, num intenderit adhibendo illam suspendere dispositionem, & in dubio præsumendum, verba illa: *ea conditione, dummodo* importare non modum, sed conditionem. Advertit insuper cum Molin. *cu. n. 208. col. 2.* quandoque intendere testatorem non tam suspensionem dispositionis, quàm tradendam possessionem, hoc ipsum etiam exprimendo quandoque; nimirum, ut non extradatur legatum, seu non tradatur ejus possessio Legatario, antequam tale vel tale gravamen appositum impleverit. in quo casu legatum erit adhuc modale; adeoque, si ante impletionem gravaminis moriatur legatarius, transmittitur ad ejus hæredes, qui modo impleto capient ejus possessionem. Notandum quoque circa hoc legatum modale, quòd antequam tradatur, legatarius debeat præstare cautionem de modo implendo, deque restituendo legato cum fructibus, si modum non impleat, & quòd, si ante præstitam cautionem legatarius moriatur, legatum adhuc transmittendum ad ejus hæredes; quibus, præstita ab eis cautione, dandum. quâ tamen cautione opus non est, dum modus adjectus solum in utilitatem legatarii, ita ut non induxerit ei obligationem implendi illum, sed solum significet motivum testatoris. v. g. dum is dixit: *Lego Titia mille*, ut possit nubere, emere sibi fundum: non inducitur obligatio nubendi vel emendi; quia potest acceptato legato adhuc non nubere, vel non emere fundum. Quin imò, si præcepisset testator, ne tradatur ei pecunia usque ad tempus nuptiarum, ne illam consumat, adhuc tradenda est pecunia, si velit fieri religiosa, aut etiam, si perveniens ad ætatem nubendi, eligat serio perpetuum calibatum. ita ferè cum Molin. *cu. num. 208.* de Lugo. l. c. n. 247. Secus tamen esset, seu deberet dare cautionem de emendo fundo (non tamen de reddendo legato; quia id datum in solam utilitatem illius, & cogi posset ad emendum ex bonis fideiussoris) si testator voluisset imponere obligationem emendi fundum, ut ex eo posset vivere, & ne capitale consumeret. Quòd si autem modus adjectus in utilitatem tertii, præsumitur legatarius obligatus à testatore; nisi tamen non steterit per eum, sed per tertium, quò minus impletus modus. v. g. dum legasset Titio,

ut duceret in uxorem Cajam, ipsa autem noluerit atque mortua, antequam legatarius esset in mora ducendi eam; in eo enim casu legatum manet apud Titium sine gravamine. de Lugo. num. 248. Porro diversimodè obligare ad servandum modum velle potest testator, nimirum aliquando, ita ut, si non observetur, non quidem, ut revocetur & restitui debeat, peccetur tamen contra Justitiam: quandoque, ut restitui debet, unâ cum fructibus omnibus perceptis: quandoque ut restitui debeat, non tamen fructus ante violationem modi percepti. quæ intentiones testatoris arbitrio prudentum ex ejus verbis aliisque conjecturis & circumstantiis colligenda sunt. Lugo. num. 249. De cætero, ut Idem *ibidem*. cum Molin. l. c. dum legatum sub modo obligante factum Ecclesiæ vel causa piæ, nisi testator aliud expressisset, censetur is non voluisse, ut legatum revocetur, modo non impleto, juxta *cu. c. verum. de condit. apposi.* si autem aliud constet de testatoris mente, illi standum erit; cum etiam Ecclesiam ad restitutionem obligare poterit.

Quæst. 693. Legata propriè conditionata sub quibus conditionibus fieri possint, & facta valeant.

1. **R**Esp. Primò in genere. Legata licitè & valide fieri possunt sub conditione honesta & possibili, tam potestativa, quàm casuali & mixta; fieri tamen licitè non possunt sub conditione turpi aut impossibili; etsi sic facta, conditio habetur pro non adjecta, & consequenter legatum debetur legatario, etiam deficiente tali conditione, ut habet communis.

2. **R**esp. Secundo in specie: dum adjecta conditio: si legatarius vel legataria non nupserit: vel lego 100. si nupserit; ducenta, si non nupserit; conditio habenda pro non adjecta, debeturque ei totum legatum, etsi nubat; quia talis conditio derogat favori matrimonii & utilitati Reipublicæ humanæ, quæ in eam promanat ex procreatione prolium. & quidem de Jure civili certa est hæc sententia per *LL. 62. 63. 64. § 100. de condit. & demonstr.* & quia dispositioni harum legum justè non derogatur per *SS. Canones*, etiam in foro conscientie ei locum esse, tradunt Covar. *L. 1. var. c. 19. n. 10. Gutt. de matrim. c. 21. num. 11. Sanch. de matrim. L. 1. d. 34. num. 6.* quos citat & sequitur Wiestn. *b. t. num. 141.* ubi etiam ait, quòd non teneatur legatarius non nubens restituere legatum, quòd jussus est restituere, si nubat, ob eandem rationem & per *L. 22. ff. de condit. & demonstr.* dixi: *Legatarius vel legataria*: quia eadem, quæ hic dicuntur de femina, etiam dicenda de masculo. Simili modo pro non adjecta habetur conditio non nubendi, nisi cum consensu & voluntate alterius. *L. cum tale. §. 4. ff. de condit. & demonstr.* Quia hæc ratione minuitur libertas matrimonii; quin & legatarius retrahitur à matrimonio, dum alter consensum suum in personam, cui legatarius vult nubere, possit negare. Secus est de conditione non nubendi sine consilio alterius; cum vi talis conditionis non teneatur consilium sequi, sed solum petere, non minuitur libertas matrimonii. ita Sanch. *l. c. num. 24. Gutt. l. c. num. 24. Castrop. tr. 8. d. 1. p. 11. num. 6. Wiestn. l. c.*

3. De cætero limitanda responsio primò, ut procedat solum de legatariis femina vel viro, qui nunquam adhuc juncti matrimonio. nam si mulieri viduæ aut viro viduo factum legatum sub conditione; si non nupserit, servanda est conditio.

Anbt.